

VARÁZSCERUZA

módszertan

Írta Pozsgár Tünde

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

VARÁZSCERUZA

módszertan

Írta Pozsgár Tünde

Ez a kiadvány a Varázsceruza Program módszertani anyagaként készült,
a Kulturális és Innovációs Minisztérium támogatásával, a Civilút Nonprofit Kft.
megbízásából.

Támogatási azonosító: EMT-SZAK-25-0143

Szakmai felelős: Végh Miklós

Szerkesztette: Szrjeborni Bianka

2026

Felelős kiadó: Civil út Alapítvány

A kiadó címe: 2040 Budaörs, Budapesti út 40/1.

web: civilut.hu

e-mail: info@civilut.hu

TARTALOM

BEVEZETŐ	7-8
A Varázsceruza Program célja és jellege	
A VARÁZSCERUZA MÓDSZERTANA	9-13
Alkotás, jelenlét és közösség egy inkluzív zenei-tanulási térben	
Mentális és pedagógiai alapok – a biztonságos tér megteremtése	
Jelenlét és önazonosság – a mentor mint kísérő	
Test, hang és felszabadítás – az érzékelés újraszervezése	
Szövegírás mint önazonos gondolkodás	
Zenei struktúra és közösségi alkotás	
Mitől működik a Varázsceruza?	
A ZENE SZEREPE A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ FIATALOK INKLÚZIÓJÁBAN	14-22
Az inklúzió elméleti keretei	
A zene mint inkluzív eszköz	
A zene jelentősége vakok és látássérültek számára	
Zenei tanulás és közösségi részvétel	
Zenei programok hatása a kompetenciákra	
Zenei mentorálás	
A Varázsceruza program jelentősége	
Gyakorlatok és inspiráló példák	
Nemzetközi példák	
Technológiai innovációk	
DRÁMAPEDAGÓGIAI JÁTÉKOK	23-25
Kapcsolódás és csoportalakítás – beszélgetéssel játékok	
Relaxáció és érzelmi hangolódás	
Kreatív írás és belső képek megjelenítése	
Komplex drámajátékok és improvizáció	
Önbizalom- és önmegerősítő szakasz	
Lezárás és integráció	
INTERJÚ A MENTOROKKAL	26-41
Ecsedi Csenge – Színház- és drámapedagógiai alapok	
Pásztor Anna – Mentorálás és színpadi jelenlét	
Palya Bea – Test, hang és éneklés felszabadítása	
Farkas Roland Wolfie – Szövegírás és önazonosság	
Szebényi Dániel – Zenei vezetés és közösségi alkotás	
VILLÁMINTERJÚK	42-46
Tarján Zsófi	
Szepesi Mátyás	
Pásztor Sámuel	
Köteles Leander	
ÖSSZEFOGLALÓ	47-48

„A Varázsceruza Program nem csupán egy módszertani útmutató – élő bizonyítéka annak, hogy a zene és a közös alkotás képes hidat építeni a különböző képességű fiatalok között. Ez a könyv inspiráló olvasmány mindazoknak, akik hisznek abban, hogy a tehetség és a kreativitás mindenki számára hozzáférhető, és hogy az inklúzió nem csupán elmélet, hanem élmény. Minden oldala azt sugallja: merjünk nyitni, alkotni és közösen örülni a sikereknek – mert a zene mindannyiunkhoz szól.”

— Vári Attila,
a Civil út Alapítvány kuratóriumi elnöke.

BEVEZETŐ

A Varázsceruza Program egy komplex, művészetalapú tehetséggondozó és mentorprogram, amely testi fogyatékosággal élő – elsősorban látássérült – énekeseket, dalszerzőket és zenekarokat támogat saját zenei útjuk tudatos építésében. A program célja nem pusztán készségek fejlesztése, hanem egy olyan alkotói környezet létrehozása, amelyben a résztvevők hosszú távon is használható szakmai és alkotói tapasztalatokra tesznek szert.

A Varázsceruza nem hagyományos értelemben vett tehetséggondozó, és nem oktatási kurzus, inkább tehetséggondozó. Módszertana az együtt alkotáson, a mentori jelenlétén és a biztonságos alkotói tér megteremtésén alapul. A programban részt vevő mentorok aktív

alkotótársaként dolgoznak együtt a mentoráltakkal: a dalszerzés, a szövegírás, a zenei forma és az előadói jelenlét fejlesztése egymással összefüggő, élő folyamatként jelenik meg.

A Varázsceruza Program a Civil út Alapítvány kezdeményezéseként indult, és az évek során többlépcsős mentorprogram-rendszerre fejlődött. A kiválasztott résztvevők egy intenzív, több hónapon át tartó közös munkában vesznek részt, amelynek kézzelfogható eredményei vannak: saját dalok születnek, stúdiófelvételek készülnek, videoklipek jönnek létre, és a mentoráltak nyilvános bemutatkozási lehetőséget kapnak.

A program egyik alapelve, hogy a fogyatékoság nem határozza meg az alkotói potenciált. A Varázsceruza szemlélete szerint a tehetség kibontakozásának legfontosabb feltétele a megfelelő szakmai közeg, a reflektív visszajelzés és az idő. Ennek megfelelően a mentorálás során nem a hiányokra, hanem a meglévő erősségekre épül a közös munka.

A Varázsceruza különleges hangsúlyt fektet a pszichológiai biztonságra és az együttműködésen alapuló alkotói folyamatokra. A

résztevők különböző művészi és személyes háttérrel érkeznek, a program célja pedig az, hogy ezek a különbségek ne akadályt, hanem inspirációs forrást jelentsenek. A közös alkotás gyakran intenzív szakmai párbeszéddel jár, amelyet a program a fejlődés természetes és szükséges részének tekint.

Ez a kiadvány a Varázsceruza Program működésébe nyújt betekintést. Az interjúk és megszólalások együttesen rajzolják ki azt a módszertani szemléletet, amely a program alapját képezi: a mentori jelenlét, az együtt alkotás és az önzonos művészi megszólalás támogatásán alapuló megközelítés.

A VARÁZSCERUZA MÓDSZERTANA

Alkotás, jelenlét és közösség egy inkluzív zenei-tanulási térben

Mi a Varázsceruza módszertani lényege?

A Varázsceruza Program nem klasszikus értelemben vett tehetséggondozó, és nem is rehabilitációs kezdeményezés. Módszertani lényege abban rejlik, hogy az alkotást olyan biztonságos, mégis kihívásokkal teli térként értelmezi, ahol a résztvevők – látássérült fiatal alkotók és elismert művészek – nem szerepek, hanem emberi minőségek mentén találkoznak.

A program alapfeltevése, hogy a művészet nem kiváltság, hanem hozzáférhető nyelv, amely képes áthidalni társadalmi, testi vagy mentális különbségeket. A Varázsceruza nem tematizálja folyamatosan a fogyatékosságot, mégis tudatosan foglalkozik az abból fakadó akadályokkal. Nem a „másság” válik identitásképző elemmé, hanem az együtt gondolkodás, együtt alkotás tapasztalata.

A módszertan több terület – drámapedagógia, zene, szövegírás, testi-hangi munka, spirituális és mentális támogatás – egymásra épüléséből áll össze. Ezek nem párhuzamosan futó modulok, hanem egymást erősítő rétegek, amelyek egyetlen közös célt szolgálnak: hogy az alkotók hozzáférjenek a saját hangjukhoz, és képesek legyenek azt megosztani másokkal.

Mentális és pedagógiai alapok – a biztonságos tér megteremtése

ECSEDI CSENGE szemlélete nyomán

A Varázsceruza módszertanának egyik alappillére a pszichológiai biztonság. Az alkotás csak akkor tud megszületni, ha a résztvevők biztonságban érzik magukat: ha hibázhatnak, kérdezhetnek, megmutathatják magukat anélkül, hogy teljesítménykényszer nehezedne rájuk.

Ecsedi Csenge drámapedagógiai szemlélete szerint a játék nem „bemelegítés” vagy kiegészítő elem, hanem alapállapot. A drámajátékok lehetőséget teremtenek arra, hogy a résztvevők fokozatosan kapcsolódjanak önmagukhoz és egymáshoz. A játékos helyzetekben csökken a megfelelési nyomás, és megjelenik az őszinte jelenlét.

A drámapedagógiai eszközök célja nem az előadás létrehozása, hanem az önismeret és empátia fejlesztése. A résztvevők megtapasztalják, hogy az alkotás közös gondolkodás, amelyben minden hang számít. Ez a tapasztalat később a zenei és szövegírói munkában is alapvetővé válik.

Jelenlét és önazonosság – a mentor mint kísérő

PÁSZTOR ANNA szemlélete nyomán

Pásztor Anna mentori munkájában a hangsúly az emberi jelenléten van. A mentor nem irányító, nem zsűri, hanem kísérő: olyan jelenlévő személy, aki segít a mentoráltaknak hozzáférni saját belső erőforrásaikhoz.

A Varázsceruza szemléletében az önazonosság nem tanácsként hangzik el („légy önmagad”), hanem tapasztalatként születik meg. A mentor feladata nem az, hogy megmondja, milyennek kell lennie a másiknak, hanem az, hogy teret tartson ahhoz, amivé válni szeretne.

Anna munkájában hangsúlyos a spirituális dimenzió is: az alkotás mint közvetítés jelenik meg. A dal nem pusztán egyéni produktum, hanem egy olyan folyamat eredménye, amelyben az alkotó kapcsolatba lép valami nála nagyobbval – legyen ez közösség, hagyomány vagy belső hit. Ez a szemlélet oldja a teljesítménykényszert, és segít a színpadi jelenlét felszabadításában.

Test, hang és felszabadítás – az érzékelés újraszervezése

PALYA BEA szemlélete nyomán

Palya Bea munkája a Varázsceruza-ban a hangot testi tapasztalatként kezeli. A hang nem technikai eszköz, hanem az egész test kifejeződése. A látássérült résztvevők esetében különösen hangsúlyossá válik az érzékelés más csatornáinak aktiválása.

A módszertan fontos eleme a testtudatosság: a mozgás, a gesztusok, a légzés mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az énekes jelen legyen a színpadon. Nem koreográfiák elsajátítása a cél, hanem az, hogy a mozdulatok belülről fakadjanak, és alátámasszák az elhangzó dal érzelmi tartalmát.

Bea szemléletében a felszabadítás kulcsfogalom. A hang akkor tud megszólalni, ha a test ellazul, és az alkotó megengedi magának a játékot. Ez a felszabadultság nemcsak az éneklésben, hanem az önbizalomban és a közösségi jelenlétben is megmutatkozik.

Szövegírás mint önazonos gondolkodás

WOLFIE

szemlélete nyomán

Wolfie mentori munkája a szövegírást emberi és pszichológiai folyamatként értelmezi. A dalszöveg nem technikai feladat, hanem gondolkodási tér, amely beszélgetésekből, történetekből, közös felismerésekből születik meg.

A módszertan egyik alapelve az önazonosság védelme. A mentor nem ad kész mondatokat a mentorrált szájába, hanem segít megtalálni azokat a szavakat, amelyek valóban az adott ember belső világából fakadnak. A visszajelzés finom, etikus és előrevívő: nem a hibák kijavítása a cél, hanem az alkotókedv fenntartása. Wolfie hangsúlyozza a klisék elengedésének fontosságát és a punchline szerepét: azt az egy sort, amely képes sűríteni egy dal lényegét. A szövegírás így válik önismereti gyakorlattá, amely hosszú távon is használható eszközt ad az alkotók kezébe.

Zenei struktúra és közösségi alkotás

SZEBÉNYI DÁNIEL

szemlélete nyomán

Szebényi Dániel zenei vezetőként a Varázsceruza működésének rendszerszintű keretét teremti meg. Feladata, hogy az alkotói folyamatok ne maradjanak félbe, hanem minden résztvevő eljuthasson egy rögzített dalig. A zenei ötletek professzionális környezetben, stúdiókban, tapasztalt zenészekkel és producerekkel valósulnak meg.

Dani szemléletében a zenei vezetés nem hierarchikus irányítás, hanem közös mozgás. A mentoráltak és mentorok egyenlő félként vesznek részt a dalszerzésben. A különbségek nem eltűnnek, hanem kezelhetővé válnak: gyakorlati kérdésekké, amelyeket közösen hidalnak át.

A „harc a dalért” metafora Dani gondolkodásában a kreatív küzdelmet jelenti: azt az érzelmi hullámvasutat, amely minden alkotói folyamat része. A közösség megtartó ereje teszi lehetővé, hogy ez a küzdelem ne bénító, hanem inspiráló legyen.

Mitől működik a Varázsceruza?

A Varázsceruza módszertanának ereje az integrációban rejlik. Nem egyetlen technikára vagy pedagógiai irányzatra épül, hanem különböző művészeti és emberi megközelítések találkozására. A program olyan tapasztalatot ad a résztvevőknek, amely túlmutat a konkrét dalokon: irányérzéklet, önbizalmat, közösségi élményt.

A mentoráltak nemcsak technikai tudást kapnak, hanem azt a belső biztonságot is, amelyre később önálló alkotóként támaszkodhatnak. A Varázsceruza így válik nemcsak fejlesztő programmá, hanem alkotói szemléletté, amely hosszú távon is tovább él azokban, akik részesei voltak.

A ZENE SZEREPE A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ FIATALOK INKLÚZIÓJÁBAN

VÉGH MIKLÓS

Szakmai útját már fiatal korától meghatározta a fogyatékossgal élők világa: édesanyja gyógypedagógusként, majd a Fogyatékosügyi Tanács titkáráként dolgozott, így ez a közeg természetes módon vált élete részévé. Pályája során szociális és rehabilitációs területen szerzett széleskörű tapasztalatot, többek között a Rehabilitáció, Érték, Változás (RÉV) projekt megvalósításában, valamint a Magyar Máltai Szeretetszolgálat rehabilitációs tanácsadójaként. Dolgozott nemzetközi program koordinátoraként is, hátrányos helyzetű emberek munkaerőpiaci integrációján. Jelenleg a Szeretetszolgálat Integrációs Programjának munkaerőpiaci szakmai vezetője.

2013 óta működteti a Rehabportált, emellett esélyegyenlőségi szakértőként és a Fogyatékossgügyi Tanácsadó Testület delegált tagjaként aktívan részt vesz az érdekvédelmi munkában.

1. Bevezetés

A fogyatékossgal élő fiatalok társadalmi befogadása napjaink egyik kiemelt pedagógiai, szociális és kulturális kihívása. Az inklúzió nem csupán jogi vagy intézményi kérdés, hanem olyan szemlélet, amelynek célja, hogy minden fiatal – képességeitől függetlenül – aktív, értékteremtő tagja lehessen közösségének, és képes legyen saját tehetségét kibontakoztatni. A

művészeti és kulturális tevékenységek, ezen belül is a zene, különösen hatékony eszközt jelentenek az inklúzió elősegítésében, mivel univerzális nyelvként képesek hidat teremteni a különböző képességű emberek között, lehetőséget adva a közös élmények megélésére, az érzelmek kifejezésére, a kreativitás kibontakoztatására, valamint a társas kapcsolatok erősítésére¹.

A tanulmány célja annak részletes bemutatása, hogy a zenei tanulás, a közösségi zenei programok és a mentorálás miként járulnak hozzá a fogyatékossgal élő fiatalok társadalmi beilleszkedéséhez, tanulási és szociális kompetenciáik fejlődéséhez, valamint önértékelésük és önbizalmuk növekedéséhez. Emellett a vizsgálat rámutat arra is, hogy ezek az elméleti és gyakorlati megközelítések miként alapozzák meg a Varázsceruza zenei mentorprogram társadalmi és szakmai jelentőségét, különösen a látássérült fiatalok esetében.

2. Az inklúzió elméleti keretei

Az inklúzió fogalma a fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos szemléletváltás egyik kulcseleme. A hagyományos, orvosi modell a fogyatékossgot elsősorban egyéni hiányosságként értelmezte, amelyet kezelni, kompenzálni vagy korrigálni szükséges. Ezzel szemben a társadalmi modell szerint a fogyatékossg nagyrészt a környezet és a társadalmi struktúrák által létrehozott akadályok következménye, amelyek korlátozzák az egyének részvételét az oktatásban, a kulturális életben és a közösségi programokban¹.

Az inkluzív megközelítés célja nem csupán az, hogy a fogyatékossgal élő fiatalok „jelen legyenek” a közösségekben, hanem az, hogy aktív, értékteremtő résztvevőkké váljanak. Az inklúzió pedagógiai értelemben olyan tanulási és fejlődési környezetet jelent, amely figyelembe veszi az egyéni szükségleteket, ugyanakkor közös élményeken és együttműködésen alapul². A kulturális és művészeti programok – különösen a zenei tevékenységek – ebben a folyamatban kiemelt szerepet töltenek be, mivel rugalmasan alkalmazkodnak a különböző képességszintekhez, és elősegítik a fiatalok önálló és közösségi kompetenciáinak egyidejű fejlődését.

A nemzetközi szakirodalom hangsúlyozza, hogy az inklúzió sikeressége nagymértékben függ attól, mennyire képes egy adott program lebontani a részvételi akadályokat³. Ezek az akadályok lehetnek fizikaiak, kommunikációs jellegűek, de gyakran attitűdbeli korlátok is, mint a stigmatizáció, az alacsony elvárások vagy a társadalmi előítéletek. A zenei alapú közös-

ségi programok sajátossága, hogy olyan alternatív kommunikációs csatornákat kínálnak, amelyek nem csupán a verbális vagy kognitív teljesítményre épülnek, hanem az együttműködésre, az érzelmi kifejezésre és a közös alkotásra.

Az inklúzió kulturális dimenziója különösen fontos a fiatalok identitásfejlődése szempontjából. A művészeti tevékenységekben való részvétel lehetőséget teremt arra, hogy a fogyatékossgal élő fiatalok ne csupán ellátottként vagy fejlesztendő személyként jelenjenek meg, hanem alkotóként, zenészként és a közösség értékes tagjaként⁴. Ez a szemléletváltás nemcsak az érintettek önértékelését és önbizalmát erősíti, hanem a befogadó közösségek attitűdjét is formálja, elősegítve a kölcsönös tiszteletet és elfogadást.

3. A zene mint inkluzív eszköz

A zene univerzális nyelvként működik, amely kultúrától, nyelvtől és képességszinttől függetlenül képes kapcsolatot teremteni az emberek között. Ez különösen értékesé teszi a zenei tevékenységeket az inklúzió szempontjából. A zene nem kizárólag teljesítményorientált művészeti forma, hanem olyan folyamat-alapú tevékenység, amelyben az együttműködés, a kreatív önkifejezés és az élmény legalább olyan fontos, mint az eredmény⁵.

A kutatások szerint a közös zenélés során kialakuló strukturált, ugyanakkor rugalmas keretek biztonságos tanulási környezetet teremtenek a fogyatékossgal élő fiatalok számára⁶. A ritmus, az ismétlődés és az előre jelezhető zenei minták támogatják a figyelmet, a koncentrációt és a részvételt, miközben teret engednek az egyéni megoldásoknak, a kreatív önkifejezésnek és a személyes élmények integrálásának. A zenei tevékenységek így egyszerre szolgálják a kognitív fejlődést, a szociális integrációt és az érzelmi jólétet.

A zene inkluzív ereje abban is megmutatkozik, hogy képes csökkenteni a különbségek hangsúlyosságát. Egy zenekari vagy csoportos zenei helyzetben a résztvevők egymásra vannak utalva, minden szerep értékessé válik a közös megszólalás érdekében⁷. A zenei programok továbbá lehetőséget teremtenek arra, hogy a fiatalok pozitív visszajelzéseket kapjanak teljesítményükről, jelenlétükről és együttműködésükről⁸. A szakirodalom kiemeli, hogy a zenei alapú inkluzív programok akkor a leghatékonyabbak, ha nem izolált fejlesztő eszközként működnek, hanem beágyazódnak a közösségi, kulturális és oktatási környezetbe⁹.

3.1. A zene jelentősége vakok és látássérültek számára

A zene különösen fontos közvetítő eszköz a vakok és látássérültek számára. A hallás, a ritmus, a hangszínek és a zenei struktúrák segítségével a fiatalok képesek érzéseiket kifejezni, kreativitásukat megmutatni, és kommunikálni a környezettel, amely nélkülözhetetlen a társadalmi integrációban. A vizuális élmények hiánya miatt a zenei élmény kiemelkedő szerepet kap az identitásformálásban, az önkifejezésben, a térbeli tájékozódásban, a koncentrációban és a szociális kapcsolatok kialakításában¹⁴.

Látássérültek esetében a zenével való kapcsolódás, a zene hangjaival közvetített kommunikáció segít a figyelmet összpontosítani, fejleszti a memóriát, a kreatív gondolkodást, a problémamegoldó készséget és az önszabályozást¹⁵. A csoportos zenélés emellett lehetőséget biztosít a társas kapcsolatok kialakítására, a közösséghez tartozás érzésének meg tapasztalására és a társadalmi beilleszkedés erősítésére¹⁶.

A Varázsceruza programban a látássérült résztvevők számára a zene nem csupán művészeti tevékenység, hanem egyenrangú kommunikációs és önkifejezési eszköz, amely hidat képez a fiatalok és a befogadó közösség között. A mentorálás és a közös zenei élmények támogatják, hogy a résztvevők saját erősségeikre építve alkotóként és értékes közösségi tagként jelenhessenek meg, erősítve önbizalmukat, társadalmi kompetenciáikat és kreatív identitásukat¹³.

4. Zenei tanulás és közösségi részvétel

A tanulás a fogyatékossgal élő fiatalok esetében nem kizárólag formális oktatási keretek között értelmezhető. A nem formális és informális tanulási terek – mint amilyenek a közösségi és művészeti programok – gyakran hatékonyabb módon támogatják a fejlődést, mivel rugalmasabban alkalmazkodnak az egyéni szükségletekhez és képességekhez. A zenei tanulás ebben az értelemben egy komplex, többdimenziós folyamat, amely egyszerre járul hozzá a kognitív, érzelmi, szociális és kreatív kompetenciák fejlődéséhez¹⁰.

A zenei tanulás közösségi keretek között különösen nagy jelentőséggel bír a fogyatékossgal élő fiatalok számára, mivel lehetőséget teremt a közös célok mentén történő együttműködésre, a mások figyelésére, a szabályok követésére és a társas kapcsolatok erősítésére¹¹. A közös gyakorlás, az egymásra figyelés és a közös megszólalás olyan tanulási helyzeteket hoz létre, amelyek túlmutatnak az egyéni fejlődésen, és erősítik a közösséghez tartozás élményét, a társas identitást, valamint a kölcsönös felelősségvállalást.

A szakirodalom rámutat arra, hogy a zenei tanulás során szerzett sikerélmények különösen fontosak azoknál a fiataloknál, akik korábban gyakran éltek meg kudarcot az oktatási rendszerben¹². A zenei tevékenységek lehetőséget adnak arra, hogy a résztvevők saját erősségeikre építsenek, és olyan készségeiket mutassák meg, amelyek más tanulási helyzetekben kevésbé kerülnek felszínre. Ez a pozitív megerősítés hosszú távon növeli a tanulási motivációt, az önbizalmat, a kitartást, valamint a fiatalok önálló döntéshozatali képességeit is.

A közösségi zenei programok emellett elősegítik a társadalmi szerepek újraértelmezését is. A fogyatékossgal élő fiatalok nem csupán ellátottként vagy fejlesztésre szoruló személyként jelennek meg, hanem zenészként, alkotóként, a közösség értékes tagjaiként¹³. Ez a tapasztalat alapvető fontosságú a valódi inklúzió megvalósulásában, mivel csökkenti a stigmatizációt, erősíti az elfogadást, és pozitív mintát nyújt a befogadó közösség számára a sokszínűség értékének felismerésében.

5. Zenei programok hatása a kompetenciákra

A zenei alapú programok komplex módon hatnak a fogyatékossgal élő fiatalok fejlődésére, mivel egyszerre fejlesztik a kognitív, szociális és érzelmi készségeket. A kutatások szerint a rendszeres zenei tevékenység pozitív összefüggést mutat a figyelmi funkciók, a memória, a hallás alapú kognitív képességek és a kommunikációs készségek fejlődésével¹⁴. Ezek a hatások különösen jelentősek azoknál a fiataloknál, akik tanulási nehézségekkel, koncentrációs problémákkal vagy kommunikációs akadályokkal élnek, mivel a zene strukturált, ugyanakkor kreatív keretet biztosít a fejlődéshez, lehetővé téve a szabályok és ritmusok követését, a figyelem fókuszálását, valamint az önálló és közös döntéshozatalt.

A szociális kompetenciák fejlődése szintén kiemelt eredménye a zenei programokban való részvételnek. A közös zenélés során a résztvevők megtanulják a szabályok követését, az egymásra figyelést, a közös döntéshozatalt, a konfliktuskezelést és az együttműködést. Ezek a készségek közvetlenül hozzájárulnak a társas kapcsolatok javulásához, a közösségi

beilleszkedéshez, és a fiatalok önbizalmának, önértékelésének és önhatékonyság-érzésének erősítéséhez¹⁵. A zenei helyzetekben megélt együttműködés gyakran átvihető más életterületekre, például az iskolai, munkaerőpiaci vagy kulturális környezetbe, ezáltal szélesebb társadalmi integrációt is elősegít.

A zene érzelmi szabályozó szerepe különösen fontos a fogyatékossgal

élő fiatalok számára. A zenei tevékenységek lehetőséget adnak az érzelmek kifejezésére, feldolgozására és megosztására, miközben biztonságos keretet biztosítanak az önkifejezéshez¹⁶. Ez a folyamat hozzájárul az érzelmi stabilitás növekedéséhez, csökkenti a stresszt, a szorongást és a társadalmi kirekesztettség érzését, amelyek gyakran kísérik a fogyatékossgal élő fiatalok életét.

A zenei programok hosszú távú hatása abban is megmutatkozik, hogy erősítik a pozitív jövőképet. A fogyatékossgal élő fiatalok számára a zenei tanulás és közösségi szerepvállalás alternatív életutakat, identitásformálási lehetőségeket és értékes társadalmi szerepeket kínál, amelyek túlmutatnak a korábbi korlátozó szerepfelfogásokon¹⁷. A zene így nem csupán fejlesztő eszközként, hanem társadalmi részvételt támogató erőforrásként jelenik meg, amely elősegíti az önállóságot, a kreatív kibontakozást, és a közösségi felelősségvállalást is.

6. Zenei mentorálás

A mentorálás a fogyatékossgal élő fiatalok támogatásának egyik leghatékonyabb formája, különösen akkor, ha személyre szabott, folyamatos és hosszú távú folyamatként valósul meg¹⁸. A zenei mentorálás során a mentor és a mentorált között olyan támogató kapcsolat jön létre, amelyben a fiatal nem csupán tanulóként, hanem aktív alkotóként, fejlődő személyiségként, önálló döntéshozóként és közösségi szereplőként jelenik meg.

A mentor szerepe ebben a folyamatban túlmutat a szakmai tudásátadásra: biztonságos keretet teremt, megerősíti az önbizalmat, támogatja az identitásformálást, segíti a fiatalokat abban, hogy saját tehetségüket felismerjék és kibontakoztassák¹⁸. A mentorálás során a résztvevők megtanulják a felelősségvállalást, az együttműködést, a közösségi szerepvállalást, a kreatív kifejezést és az önreflexiót, miközben élményszerű, motiváló és sikerélményekkel teli környezetben fejlődnek.

A fogyatékossgal élő fiatalok gyakran tapasztalják meg, hogy környezetük alacsony elvárásokat támaszt velük szemben. A mentorálás ezzel szemben a meglévő erősségekre és tehetségekre épít, és lehetőséget ad arra, hogy a résztvevők saját útjukat, saját tempójukat követve fejlődjenek¹⁹. A mentor-mentorált kapcsolat elősegíti a társadalmi szerepek újradefiniálását is: a fogyatékossgal élő fiatalok nem csupán támogatásra szoruló személyként, hanem alkotóként, értékes közösségi tagként és szakmai tudással rendelkező fiatalokként jelennek meg, ami a valódi inklúzió alapvető eleme.

7. A Varázsceruza program jelentősége

A Varázsceruza zenei mentorprogram a bemutatott elméleti és gyakorlati megközelítések integrált megvalósulását képviseli. A program célja, hogy a zenei tehetséggondozás és a mentorálás eszközeivel hozzájáruljon a fogyatékossgal élő fiatalok társadalmi integrációjához, közösségi szerepvállalásához, önkifejezéséhez, valamint önbizalmuk és önértékelésük megerősítéséhez.

A program társadalmi értéke abban rejlik, hogy a zenei tanulást és mentorálást nem elkülönült fejlesztő tevékenységként kezeli, hanem közösségi és kulturális kontextusba ágyazza, lehetőséget teremtve a résztvevők láthatóságára, alkotó szerepére és aktív közösségi részvételére. A zenei bemutatkozások, közös projektek, workshopok és mentorált folyamatok hozzájárulnak az előítéletek csökkentéséhez, a befogadó attitűdök erősítéséhez, valamint a fogyatékossgal élő fiatalok önbizalmának, társadalmi kompetenciáinak és kreatív készségeinek növeléséhez.

Szakmai szempontból a Varázsceruza program illeszkedik az inkluzív pedagógia és a disability studies alapelveihez, mivel:

- az egyéni erősségekre és tehetségekre épít,
- rugalmas, motiváló és élményszerű tanulási környezetet biztosít,
- aktív közösségi részvételt, együttműködést és kölcsönös támogatást ösztönöz.

A program így nem csupán a résztvevők fejlődését támogatja, hanem hozzájárul egy befogadóbb kulturális, oktatási és társadalmi szemlélet kialakításához. A zenei mentorálás hidat képez az egyéni tehetséggondozás és a társadalmi inklúzió között, amely különösen értékes a fogyatékossgal élő fiatalok, ezen belül is a látássérültek számára.

8. Gyakorlatok és inspiráló példák

A gyakorlatban számos példa mutatja, hogy a zene milyen erőteljes eszköz a fogyatékossgal élő fiatalok társadalmi és személyes fejlődésében. Például az olyan kezdeményezések, ahol a résztvevők közösen hoznak létre zenei előadásokat, lehetőséget biztosítanak arra, hogy minden fiatal saját képességei szerint járuljon hozzá a közös alkotáshoz¹². A Varázsceruza program mentoráltjai között több látássérült fiatal is sikeresen mutatta meg tehetségét, akár hangszeren, akár énekléssel, inspirációt nyújtva kortársaiknak. Ezek a példák azt bizonyítják, hogy a megfelelő támogató környezetben a fogyatékossgal élő fiatalok képesek saját erősségeikre építve kiemelkedő teljesítményt nyújtani, és aktívan hozzájárulni a közösség életéhez¹³.

Az inkluzív zenei programok során gyakran alkalmazott gyakorlatok közé tartozik:

- csoportos improvizáció,
- ritmikai játékok,
- közös hangszereken történő játék,
- egyéni képességekhez igazított mentorálás.

Ezek a tevékenységek nemcsak a zenei készségeket fejlesztik, hanem a társas kompetenciákat, az önbizalmat, a kreativitást, a problémamegoldó képességet, valamint a közösségi integrációt is erősítik, ezáltal hozzájárulva a fiatalok társadalmi elfogadottságához.

Az ilyen példák jól illusztrálják, hogy a zenei programok és mentorálás kombinációja lehetőséget ad a fogyatékossgal élő fiataloknak a személyes fejlődésre, a közösséghez való tartozásra, a társas készségek fejlesztésére és az önkifejezésre. Azonban a megfelelő pedagógiai, technológiai és társadalmi támogatás kulcsfontosságú ahhoz, hogy a programok valóban inkluzívak, motiválóak és hosszú távon fenntarthatóak legyenek.

8.1. Nemzetközi példák

Vezető inkluzív zenekarok és projektek:

National Youth Orchestra of Great Britain: kifejezetten nyitott a különböző képességű fiatalok számára, és olyan programokat kínál, ahol a fogyatékossgal élő zenészek együtt játszhatnak társaikkal, erősítve az együttműködési és társas kompetenciákat¹⁷.

Inclusive Music Network: Európában több országban működtet mentorált projekteket, ahol látássérült és hallássérült fiatalok közösen tanulhatnak hangszereken és részt vehetnek nyilvános előadásokon¹⁸.

8.2. Technológiai innovációk

Csoportos zenélés: A csoportos zenei gyakorlatok során a fiatalok egymásra figyelve alkotnak közös zenei produkciókat. A résztvevők megtanulják a szabályok követését, a hallgatást, a ritmusra való reagálást, és a kooperációt, ami jelentősen hozzájárul a közösségi beilleszkedéshez²¹.

Egyéni mentorálás és páros munka: Az inkluzív mentorprogramokban gyakran alkalmaznak páros vagy kis csoportos mentorálást, ahol egy tapasztalt mentor segíti a fogyatékossgal élő fiatal fejlődését. Ez lehetővé teszi a személyre szabott tanulást, a kreatív kifejezést és a társadalmi szerepek pozitív megerősítését²².

Nyilvános bemutatók és fesztiválok: A nyilvános szereplések lehetőséget adnak a fiatalok számára, hogy láthatóvá váljanak alkotóként, csökkentve a társadalmi előítéleteket. A Varázsceruza mentorprogram bemutatói és a hasonló nemzetközi fesztiválok során a résztvevők önbizalma, önértékelése és társadalmi láthatósága jelentősen növekszik²³.

9. Összegzés

A tanulmány rámutatott, hogy a közösségi és zenei programok – különösen a személyre szabott mentorálással kiegészülve – hatékony eszközt jelentenek a fogyatékossgal élő fiatalok inklúziójának támogatásában. A zene univerzális jellege, közösségformáló ereje, érzelmi hatása és kognitív fejlesztő szerepe lehetővé teszi, hogy a fiatalok képességeiktől függetlenül aktív, értékteremtő, önálló, alkotó és önbizalommal rendelkező szereplőkké váljanak.

A bemutatott szakirodalmi és gyakorlati példák alapján megállapítható, hogy az inkluzív zenei programok nem csupán egyéni fejlesztő hatással bírnak, hanem szélesebb társadalmi jelentőséggel is rendelkeznek. A Varázsceruza zenei mentorprogram ebben a kontextusban olyan komplex kezdeményezésként értelmezhető, amely egyszerre szolgálja a tehetség-gondozást, az esélyegyenlőség erősítését, az elfogadást, a közösségi részvételt és a társadalmi befogadás előmozdítását, különösen a látássérült fiatalok számára.

A program nemcsak szakmai, hanem társadalmi értékével is példát mutat arra, hogy a zene képes hidat teremteni a különböző képességű emberek között, elősegítve a kölcsönös megértést, a közösségi integrációt, a kreativitás kibontakoztatását, valamint a valódi inklúzió megvalósulását.

DRÁMAPEDAGÓGIAI JÁTÉKOK

Kapcsolódás és csoportalakítás – beszélgetéses játékok

A foglalkozás elején a hangsúly a biztonságos, nyitott légkör megteremtésén van. Ezt egyszerű, verbális alapú beszélgetős játékok segítik, amelyek lehetőséget adnak a résztvevőknek arra, hogy tét nélkül kapcsolódjanak egymáshoz, megtalálják a gyermeki ént.

Az olyan gyakorlatok, mint a név, kor, „szeretem – nem szeretem” megosztása, illetve a „két állítás – igaz vagy hamis” játék, egyszerre oldják a kezdeti feszültséget és támogatják az önfeltárást. A közös kedvencek megnevezése és a páros feladatok már a korai szakaszban erősítik az egymásra figyelést és az együttműködést. A számolós játékok ritmusa és szabályrendszere segít a fókusz kialakításában, valamint a csoport közös működésének megtapasztalásában.

Relaxáció és érzelmi hangolódás

A kapcsolódási szakaszt egy test- és érzelempőzpontú rész követi, amelynek célja a belső figyelem elmélyítése és az érzékelés finomítása. A légző- és testlégzési gyakorlatok segítik a résztvevőket abban, hogy tudatosabban kapcsolódjanak saját testi állapotukhoz, miközben csökken a belső feszültség.

Kreatív írás és belső képek megjelenítése

A foglalkozás következő szakaszában a hangsúly a kreatív íráson és az asszociációs gondolkodáson van. A résztvevők mese- vagy történetmesélési feladatokon keresztül, mondatokkal vagy szavakkal dolgoznak, amely során a tudatos kontroll fokozatosan háttérbe szorul, és teret kap a tudattalan tartalmak megjelenése.

Az asszociációs versírás lehetőséget ad arra, hogy a résztvevők szabadon, elvárások nélkül alkossanak, majd a folyamat végén mindenki elkészíti saját, rövid versét. Ez a szakasz erősíti az önkifejezést, az önbizalmat és az alkotói autonómiát.

Komplex drámajátékok és improvizáció

A kreatív írást komplex drámajátékok követik, amelyekben a zene, a hangulat és a karakteralkotás kap központi szerepet. Az olyan kérdések, mint „Milyen zene lennél ma?” vagy „Milyen dalt képviselsz ma, és miért?” segítik a belső állapot szimbolikus megfogalmazását.

Az atmoszférateremtő gyakorlatok során a résztvevők közösen hoznak létre hangulatokat, amelyekhez karakterjátékok és asszociációs szövegek kapcsolódnak. A felolvasás és az elmondás lehetőséget ad a megosztásra, miközben a közös írás és a segítő szerepek erősítik a csoportkohéziót és az együttműködést.

Önbizalom- és önmegerősítő szakasz

A foglalkozás egyik kiemelt pontja az önbizalom fejlesztése. A „Hiszek magamban” típusú megerősítések, valamint az olyan állítások, mint „tehetséges vagyok”, „sikeres vagyok”, „bátor vagyok” vagy „szép vagyok”, tudatosan építik a pozitív énképet.

Ezek a gyakorlatok teremtő meditációs formában, közös megerősítéssel zajlanak, amely során a csoport egymást erősítő közegként működik. A cél az, hogy a résztvevők elhiggyék, elfogadják ezeket az állításokat, és később önállóan is képesek legyenek előhívni ezeket az érzeteket.

Lezárás és integráció

A foglalkozás záró szakasza az élmények integrálását szolgálja. Az „Adok neked egy...” típusú gyakorlat lehetőséget ad arra, hogy a résztvevők egymásnak pozitív visszajelzéseket, gondolatokat vagy érzéseket adjanak át. Ez megerősíti a közösségi élményt, és segít abban, hogy a foglalkozás tapasztalatai érzelmileg is lezáródjanak.

ECSEDI CSENGE BERTA

A Varázsceruza program drámapedagógiai módszertana abból a felismerésből indul ki, hogy az alkotói folyamat szorosan összefügg a résztvevők mentális állapotával, önismeretével és stresszkezelési képességeivel. A művészeti pályák – különösen a zenei és előadóművészeti területek – jelentős érzelmi terheléssel járnak, amelyre a pályakezdők gyakran nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel. A módszertan célja nem terápiás feltárás, hanem olyan gyakorlatban is használható eszközök átadása, amelyek támogatják a mentális stabilitást, a kreatív szabadságot és a hosszú távú szakmai működést.

A drámapedagógia és a művészetpedagógia a programban önismereti és működésközpontú megközelítésként jelenik meg. A hangsúly azon van, hogy a résztvevők felismerjék saját belső állapotait, tudatosabban reagáljanak stresszhelyzetekben, és akkor is képesek legyenek kreatív energiáikat mozgósítani, amikor teljesítménykényszer vagy külső nyomás nehezedik rájuk. A mentá-

Színház- és bábszínházi rendező, színész, drámapedagógus, moderátor. 2017-től a Színház- és Filmművészeti Egyetem rendező szakán tanult, majd 2022-ben a svájci Accademia Teatro Dimitrin szerzett Master of Arts diplomát. Rendezései megtekinthetők többek között a Soltis Lajos Színházban, valamint hazai kőszínházi és bábszínházi intézményekben. Elnöke a Kollázs Kulturális Egyesületnek, ahol rendezőként, színészként, oktatóként is dolgozik. Pedagógiai munkájának fókuszában a művészeti nevelés, a drámapedagógia, valamint a színházi és önismereti csoportok vezetése, szakmai táborok szervezése áll.

lis megerősítés és a pozitív szakmai előmenetel támogatása a foglalkozások minden elemében megjelenik.

A foglalkozások tudatosan felépített ív mentén haladnak, amely a fokozatos bevonódást és a biztonságérzet kialakítását szolgálja. A kezdeti szakaszban egyszerű, játékos gyakorlatok segítik az oldódást és a kapcsolódást. A játék – mint alapvető emberi működés – minden életkorban hozzáférést ad az alkotás természetes, felszabadult állapotához, és erősíti a kíváncsiságot, az önbizalmat.

A biztonságos közeg megteremtése kulcseleme a módszernek. Ez folyamatos facilitatori jelenlétet, az egyéni határok tiszteletben tartását, valamint a fokozatosság és az egyéni terhelhetőség figyelembevételét jelenti. A humor és a megengedő légkör lehetővé teszi, hogy a résztvevők merjenek kísérletezni és hibázni, miközben a csoport megtartó közegként működik.

A foglalkozások későbbi szakaszában az önismereti munka kerül előtérbe. Reflektív, asszociációs és kreatív feladatok – például improvizációk, szerepjátékok és kreatív írás – segítik a belső felismeréseket. Ezek gyakran gyors, mégis mély „aha-élményekhez” vezetnek, amelyek közvetlenül hatnak az alkotói működésre.

Az önismereti folyamat szorosan kapcsolódik a művészeti fejlődéshez. A vokális, improvizációs és performatív gyakorlatok egyszerre fejlesztik az előadói készségeket, az önkifejezést és a jelenlétet. A szerepjáték kiemelt szerepet kap, mivel biztonságos keretek között teszi lehetővé új viselkedési és kommunikációs minták kipróbálását, amelyek közvetlenül beépíthetők a zenei és művészeti munkába.

A módszertan rugalmasan alkalmazható: működik állandó és alkalmi csoportokkal, egyetlen foglalkozás során is végigjárható az a folyamat, amely a kezdeti kizökkentéstől a felszabadult alkotásig vezet. Bár a módszer használ pszichológiai elemeket, alapvetően művészetpedagógiai szemlélet vezeti.

A belső stressz kezelését relaxációs és testtudati gyakorlatok támogatják. A foglalkozások zárásában légzőgyakorlatok, vezetett ellazítás és mozgásos feladatok segítik a testi-mentális integrációt, és hosszú távon is használható eszközöket adnak a résztvevők kezébe.

Összességében a drámapedagógiai és művészetpedagógiai eszközök a Varázsceruza programban hidat képeznek az önismeret, a mentális egyensúly és a professzionális alkotói működés között, miközben megőrzik a játékosságot, a kísérletezés és az alkotás örömét.

PÁSZTOR ANNA

Pásztor Anna a Varázsceruza Programhoz nem előre definiált szereppel érkezett, hanem egy nyitott felkérésre mondott igent. Mentori jelenléte organikusan alakult ki: abból a szándékból, hogy segítsen, figyeljen, és valódi alkotói kapcsolatban legyen a mentoráltakkal. Ez a természetes sodródás vált később tudatos felelősséggé: Anna a program egyik arca és meghatározó mentora lett, anélkül, hogy ezt a szerepet valaha is „felvette” volna. Számára a mentori pozíció nem státusz, hanem jelenlét.

Mentori szemléletének alapja az a meggyőződés, hogy minden emberben ott van a tehetség és az a belső „isteni szikra”, amely nem létrehozásra, hanem felszabadításra vár. Anna módszere nem épít külső elvárásokra vagy előírt formákra: a mentorálás lényege számára az, hogy a mentorált hozzáférhessen saját erőforrásaihoz. Ebben a folyamatban a mentor feladata nem az alakítás vagy formálás, hanem a blokkok oldása, a félelmek csillapítása és az út megmutatása. A hangsúly nem a teljesítményen, hanem az önazonos megszólaláson van.

A 2024-ben 20. születésnapját ünneplő, jelenleg 9. stúdióalbumán dolgozó, **Anna and the Barbies** énekes dalszerzője, a hazai zenei élet egyik meghatározó, karizmatikus szereplője. Széles közönséghez elérő, folyamatosan megújuló, sokszínű, érzékeny művész.

Anna, a 2023-ban indult Varázsceruza – Hagyj nyomot a világban, Pásztor Annával fogatékosüggyi tehetségkutató, tehetséggondozó program arca, zászlóvivője a kezdetektől, mentorként, dalszerzésben, szövegírásban, és színpadi jelenlétben segíti a fiatal művészeket.

A Varázsceruzában megvalósuló mentorálás Anna számára élesen különbözik a klasszikus tanári vagy zsűri szereptől. Kamerák, versenyhelyzetek és megfelelési kényszerek nélkül egy lassabb, intimebb, értékekben gazdagabb folyamat jön létre. A mentoráltak nem „szerepelni” érkezők, és nem sablonos felszólítások mentén működnek, hanem saját tempójukban, figyelmes közegben haladnak. A fejlődés nem kikényszerített, hanem belső vágyból fakad, amelyet a mentori jelenlét támogat.

Anna mentori döntéseit nem előre rögzített módszertan, hanem érzékeny figyelem és kapcsolódás vezérli. A megtartás és a kimozdítás közötti egyensúlyt szenzoros érzékelés, párbeszéd és folyamatos visszacsatolás határozza meg. Központi elve, hogy a mentoráltakat nem kell „faragni”: az emberek készen vannak, teljes egészek. A közös munka célja annak felfedezése, hogy ki milyen szeretne lenni, mire vágyik, és hogyan tudja ezt hitelesen megmutatni.

A különböző területek – szövegírás, dalszerzés, színpadi jelenlét, mozgás, lelki és spirituális támogatás – Anna mentori gyakorlatában nem különálló modulokként jelennek meg, hanem egy egységes emberi folyamat részeként. Minden, amit a színpadon képvisel, megjelenik a mentorálásban is: több évtizedes előadói tapasztalat, testi jelenlét, nyitottság és az

alkotás játékosága. A mentori munka így egyfajta felkínálás: az ember „kinyitja a lelke ablakát”, és lehetőséget ad arra, hogy a másik kapcsolódjon ahhoz, amire éppen szüksége van.

A színpadi jelenlét kérdésében Anna a technikai tudásnál mélyebbre megy. A cél nem pusztán a „jól éneklés”, hanem az, hogy a mentorált jelen tudjon lenni a színpadon. Ehhez a félelmek, megfelelési kényszerek és szorongások oldása szükséges. Anna szemlélete szerint az alkotás akkor válik felszabadítóvá, amikor az előadó megérti: nem ő „tesz le” valamit, hanem közvetít. A művészetben megjelenő pillanatok túlmutatnak az egyénen – az alkotó ilyenkor csatornává válik egy nála nagyobb erő számára. Ez a felismerés csökkenti a terhet, és valódi jelenléte tesz lehetővé.

A mozgás és a testtudatosság ebben a folyamatban kiegészítő, de fontos szerepet kap. Anna táncos múltja révén a testet az önkifejezés egyik legerősebb eszközének tekinti, ugyanakkor nem koreográfiákban gondolkodik. A hangsúly a természetes, belülről jövő mozdulatokon van: azokon a rezdüléseken, amelyek akkor jelennek meg, amikor az embert nem figyelik. Ezek a mozdulatok később kapaszkodót adnak a színpadon, és segítik az önazonos jelenléte.

A látássérült mentoráltakal való munka Anna számára új dimenziókat nyitott meg az érzékelés és a kapcsolódás terén. Tapasztalata szerint egy érzékszerv hiánya nem szegényíti, hanem más minőségben gazdagítja az

emberi kapcsolódást. A belső képek, érzések és asszociációk erőteljesebbé válnak, és a művészeti élmény új rétegei válnak hozzáférhetővé. Ez a tapasztalat megerősítette abban, hogy az alkotás nem kizárólag a láthatóra épül.

Anna szerint a Varázsceruza Program hosszú távú ereje az esélyegyenlőségben és a sokszínűség vissza emelésében rejlik. Abban, hogy ne sablonos, ismétlődő történetek uralják a művészeti teret, hanem azok is hangot kapjanak, akik „kilógnak a sorból”. Ezek az emberek nem rendellenesek, hanem különlegesek, és olyan értékeket hordoznak, amelyek nélkül a világ elszürkül. A program ebben az értelemben nemcsak alkotói, hanem társadalmi küldetést is betölt.

A mentori felelősséget Anna nem kontrollként, hanem jelenlétként értelmezi. Teljes szívvel megjelenni, figyelni az adott pillanatra, és ahhoz igazítani a folyamatot – ez a működés alapja. A hosszabb, intenzív együttlétek lehetővé teszik, hogy a mentoráltak ne kész válaszokat kapjanak, hanem olyan „elemózsiát”, amely később, saját élethelyzeteikben válik használhatóvá.

Ebben a megközelítésben a mentorálás nem átadás, hanem találkozás. Nem tanítás, hanem közös alkotás. Nem irányítás, hanem bizalom. Ez a szemlélet teszi Pásztor Anna mentori jelenlétét a Varázsceruza Program egyik meghatározó tartó pillérévé.

PALYA BEA

Palya Bea az Énekeld magad szabaddá (ÉSZA) szemléletet olyan módszertani keretként hozza be a Varázsceruza Programba, amely az éneklést nem technikai teljesítményként, hanem komplex testi, érzelmi és alkotói folyamatként értelmezi. Kiindulópontja az a tapasztalat, hogy a hangadás minden esetben a teljes testet mozgósítja, és hogy az éneklés nem kizárólag zenei képesség, hanem alapvető emberi működés: kapcsolat önmagunkkal, másokkal és a környezettel.

A Varázsceruza kontextusában Bea módszere különös jelentőséget kap. A látássérült alkotók számára a hang nem csupán művészi eszköz, hanem az egyik legfontosabb tájékozódási és kapcsolódási csatorna. Ebben a közegben az éneklés nem választható le a testi és a tér érzékeléséről és a belső állapotokról.

Bea munkája erre a valóságra épít: az éneklést olyan erőforrásként kezeli, amely egyszerre segíti az önszabályozást, az érzelmek feldolgozását és az alkotói jelenlét megerősítését.

Az énekes-dalszerző, hang-coach, az Énekeld magad szabaddá (ÉSZA) program és módszer alapítója, a magyar és nemzetközi világzenei színtér egyedi hangú, meghatározó alkotója. Makóból jutott el a világ leghíresebb koncerttermeibe, a Müpától az amszterdami Concertgebouw-n át a New York-i Carnegie Hallig. Több mint négy évtizedes pályája során 23 lemezt jelentetett meg, több mint 600 dalt írt; zenei világát a magyar népdal mellett bolgár, cigány, szefárd és jiddis hagyományok inspirálják. Innovatív énekes-dalszerzőként női nézőpontú, sokszor tabudöntő témákkal új zenei nyelvet teremtett.

Az Énekeld magad szabaddá (ÉSZA) program és módszertan a Varázsceruzában nem elkülönült workshopként jelenik meg, hanem szervesen kapcsolódik a közös alkotói folyamathoz. Bea nem kívülről érkezik „tanítani”, hanem belép egy már működő, biztonságos alkotói térbe, és azt építi, erősíti tovább. A hangsúly nem az énektechnikán van, hanem azon, hogy a résztvevők hogyan tudják a hangjukat önazonosan, félelem nélkül használni. A módszer egyik alapelve, hogy a hang nem javítandó objektum, hanem figyelmet igénylő jelenség, kapcsolódási eszköz, mely mindig pontosan mutatja az aktuális belső állapotot.

A gyakorlatok jelentős része a testi érzékelés tudatosítására épül. Az érintés, a rezgés érzékelése, a légzés megfigyelése és az egyszerű hangadások mind azt szolgálják, hogy a résztvevők visszataláljanak a testükhöz mint az alkotás alapjához. Bea tapasztalata szerint ez különösen fontos

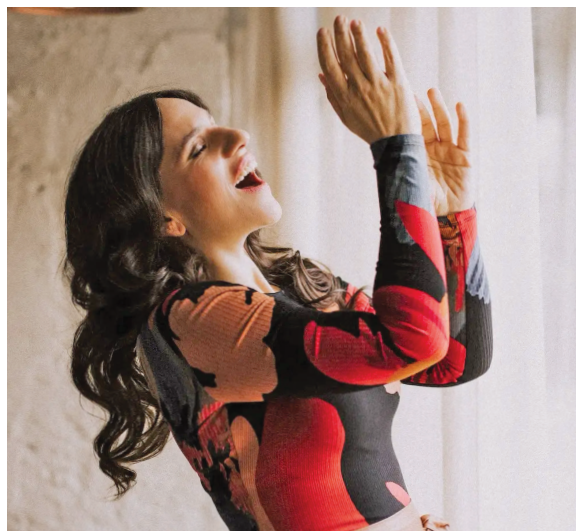

azok számára, akik korábban negatív visszajelzéseket kaptak a hangjukra, vagy akikben az énekléshez szégyen, félelem vagy megfelelési kényszer társult. A módszer célja ezeknek a blokkoknak a fokozatos oldása, nem erőltetéssel, hanem biztonságos jelenléttel.

A másik módszertani alap a népdalok bölcsessége és zenei gazdasága. A népzeneben senki addig nem nyitotta ajkát dalra, amíg nem volt miért: a dalok az élet fordulóihoz kötődő rítusokat kísérték, történeteket meséltek, vagy egy adott érzelmi állapotról szólhatott a dal, így az egyén „beénekelhette” magát a közösségbe: például elénekel egy keserűt, és ezzel meg is tartja magát az adott érzelemben: „fáj nekem, hogy elhagyott, halljátok, így vagyok épp”. Amikor a hallgatók ezeket a népdalokat éneklik és egyben meg is élik, a bennük kódolt üzeneteket átérzik, akkor kikerülnek az énekléssel gyakran összekapcsolódó teljesítési kényszer alól, és elő-

térbe kerül a lélek kikívánkozó üzenete, amelyet egy zenei nyelv hordoz. Pont úgy mint a régi közösségekben.

Az ÉSZA módszertani háttérében Arnold van Gennepe átmeneti rítusokról szóló elmélete is ott van, amelyet Bea a dalszerzés folyamatára alkalmaz. A dalírás ebben az értelmezésben átmeneti rítussá válik: a résztvevő egy belső állapotból elindulva, egy bizonytalan, sokszor kaotikus átmeneti szakaszon keresztül jut el egy új minőséghez. Ez az átmenet nem mindig kényelmes, de szükséges ahhoz, hogy valódi, személyes tartalom jelenjen meg a dalban. A módszer tudatosítja ezt a folyamatot, és segít megtartani a résztvevőket ebben az „átmeneti térben”.

A program egyik legerősebb szakasza, amikor a résztvevők saját dalt írnak és adnak elő. Ez nemcsak alkotói mérföldkő, hanem önbizalmi fordulópont is. A saját hangon megszólaló dal megerősíti azt az élményt, hogy a résztvevő képes hatni a világra, képes kifejezni magát, és képes átírni az alkotásban a saját nehéz történetét. A visszajelzéseik szerint ez az élmény hosszú távon is elkíséri őket, kihat az alkotói és emberi működésükre.

Az Énekeld magad szabaddá a Varázsceruza módszertanában azt a szemléletet képviseli, hogy az éneklés nem kiváltság, hanem alapvető emberi lehetőség. A hangadás során a teljes test feléled, az fizikai érzetek élesednek, az éneklő élesebben érzékeli magát. A hangja tisztábban, teljesebben szól. Az éneklést pedig az érzelmi szabályozására is tudja használni, valamint arra, hogy kapcsolódjon önmagához és másokhoz. Bea munkája azt mutatja meg, hogy a zenei alkotás akkor válik igazán erőteljessé, amikor a test, az érzelem és a tudatos alkotói figyelem egy irányba mozdul el. Ebben az értelemben az ÉSZA nem csupán egy program, hanem olyan módszertani elem, amely mélyen beágyazódik a Varázsceruza egészébe, és alapvetően járul hozzá annak komplex, emberközpontú működéséhez.

FARKAS ROLAND WOLFIE

Wolfie mentori munkája a Varázsceruza Programban a szövegírás felől közelít, de alapvetően nem technikai, hanem emberi és pszichológiai természetű. Bekapcsolódása egy személyes felkérésből indult, amely számára egyszerre jelentett megtiszteltetést és kihívást: látássérült mentoráltakkal együtt alkotni olyan helyzetet teremtett, amelyben a megszokott dalszerzési rutinok nem működtek automatikusan. Ez a bizonytalanság – az úgynevezett „nulladik pont” – vált mentori szemléletének egyik alapélményévé.

Wolfie módszertanában a dal megszületésének elsődleges feltétele a lelki és kapcsolati hangolódás. A szövegírás nem indulhat el addig, amíg nem alakul ki egy közös hullámhossz az alkotók között. Ezt hosszú beszélgetések, egymás történeteinek megismerése és fokozatos bizalomépítés előzi meg. A mentor-mentorált viszony ebben a felfogásban nem hierarchikus, hanem együttműködésen alapuló kapcsolat, amelyben a másik ember nem „kész alkotótárs”, hanem valaki, akit meg kell érteni és fel kell fedezni.

A magyar zenész, rapper, szövegíró 2003-ban alapította meg zenekarát, a Punnany Massif-ot Felcser Mátéval együtt. Csapatuk mára a magyar zenei élet egyik legsikeresebb formációjává vált, amelyet gyakran a „társadalom-funk” meghatározással írnak le. Ez a zenekar sajátos, hiphopból, popból és funk elemekből építkező stílusa.

Wolfie 2024-ben új kihívások elé nézett, megalapította a True Story Records kiadót és menedzsmen-tet, amely az autentikus hip-hop otthonaként a kreativitást és a tudatos önkifejezést képviseli, és amelynek vezetőjeként szenvedélyesen dolgozik azon, hogy új tehetségeket és történeteket emeljen reflektorfénybe.

A szövegírói mentorálás egyik központi elve az önazonosság védelme. Wolfie számára alapvető, hogy a dalszövegnek legyen értelme, mondjon valamit, ugyanakkor az előadó személyiségéből és belső világából fakadjon. A mentor szerepe nem az, hogy kész megoldásokat adjon vagy „szájba rágja” a szöveget, hanem az, hogy segítse a mentoráltat abban, hogy megtalálja a saját hangját. Amennyiben konkrét szövegi javaslatok születnek, azoknak is illeszkedniük kell az adott ember érzelmi és gondolati valóságához.

A Varázscseruza közegében a visszajelzés kiemelten érzékeny terület. Wolfie módszertana tudatosan kerüli a leminősítő, elzáró kritikát. A mentoráltak nem profi zenészek, ezért az elvárások is más természetűek: a cél nem a tökéletes dal, hanem az alkotási kedv és a belső motiváció fenntartása. A visszajelzés nem igazságosztás, hanem iránymutatás, amelynek mindig azt kell szolgálnia, hogy a közös munka előre haladjon.

A szövegírás minőségi kritériumai Wolfie számára világosak és következetesek. Egy jó dalszöveg legyen érthető, önazonos és érzelmileg hatásos. Különös hangsúlyt kap az úgynevezett punchline – egy olyan sor, amely sűrítetten hordozza a dal lényegét, és képes hosszabb távon is megmaradni a hallgatóban. Ezzel párhuzamosan tudatosan törekszik a klisék és túlírt metaforák elkerülésére.

A mentorálás során nem tiltásként, hanem alkotói irányként jelenik meg az újszerűség igénye: olyan szövegek születésének támogatása, amelyekről elmondható, hogy ismerős témákat is friss nézőpontból közelítenek meg.

Wolfie mentori tapasztalatait erősen meghatározza az a felismerés, hogy az alkotás tanulási folyamat extrém helyzetekben is. A Varázscseruza számára bebizonyította, hogy megfelelő nyitottsággal és türelemmel bármilyen emberrel kialakítható alkotói kapcsolat. Ez a tapasztalat nemcsak a mentoráltak fejlődését segíti, hanem visszahat Wolfie saját szövegírói gondolkodására is.

A programban való részvétel számára kölcsönös tanulási teret jelent. A mentoráltak eltérő élettörténeteivel való találkozás, az idegenből fokozatosan ismerőssé váló kapcsolatok olyan tapasztalati többletet adnak, amely minden későbbi alkotói munkájában jelen van. A Varázscseruza ebben az értelemben nem csupán fejlesztő program, hanem olyan közeg, amelyben az alkotás az önismeret és az empátia eszközévé válik.

Wolfie módszertani hozzájárulása a Varázscseruza egészéhez abban ragadható meg, hogy a szövegírást nem technikai feladatként, hanem emberi kapcsolódásként és szabadságtérként értelmezi. A dal nem végcél, hanem út: egy folyamat, amelyben az alkotók – mentorok és mentoráltak egyaránt – önmagukhoz és egymáshoz is közelebb kerülnek.

SZEBÉNYI DÁNIEL

Szebényi Dániel szerepe a Varázsceruza Programban egyszerre zenei vezetői, alkotótársi és edukációs jellegű feladat. Munkája nem egy előre rögzített formátum végrehajtására épül, hanem egy organikusan fejlődő, nyitott rendszer működtetésére, amelyben a zene nem cél, hanem közös nyelv és találkozási pont.

Zenei vezetőként Dani alapvető feladata a struktúra megteremtése és egyben tartása. Ez magában foglalja a dalszerzési folyamatok végigkísérését, a megfelelő alkotótársak és producerek megtalálását, a hangszerelési, stúdió- és technikai környezet kialakítását, valamint azt is, hogy a mentoráltak olyan professzionális helyzetekbe kerüljenek, amelyekhez egyébként nem lenne hozzáférésük. A Varázsceruza zenei működésének egyik alappillére, hogy a mentoráltak zenei ötletei nem vázlatként maradnak meg, hanem minden esetben eljuthatnak egy rögzített dal formájáig.

Ugyanakkor Dani nem választja szét élesen a vezetői és az alkotói szerepet. A dalszerzés során ugyan-

A magyar énekes-billentyűs és dalszerző Dániel műfaji határokat feszegető kreativitásáról és érzelmi mélységéről ismert. Többszörösen díjazott (Artisjus, Petőfi Zenei Díj, Fonogram, HANOSZ Öröm a Zene), életét mindig a zene határozta meg: a popzenétől a blueson, rockon és fúziós dzsesszen át a lírai szólódarabokig, improvizációig és színházi zenéig minden műfajban kipróbálta magát.

Karrierje során a Kowalsky meg a Vegától a Random Trip-ig, a Dalfutár emlékezetes adásaitól a godfather. társalapításáig, valamint Falusi Mariann és Presser Gábor munkáival is megtalálta a közös zenei nevezőt. Nemzetközi szinten Henrik Freischladerrel, Téglás Zoltánnal (Ignite/Ocean Hills) dolgozott, 2025 nyarán pedig Mohini Dey-jel indult közös turnéra.

olyan alkotótársként van jelen, mint bárki más: hangszeren játszik, ötleteket hoz, reagál, vitázik, együtt formál. A zenei térben minden résztvevőt egyenlőnek tekint, függetlenül attól, hogy látássérült vagy ép, mentor vagy mentorált. A különbségek nem eltűnnek, hanem kezelhetővé válnak: nem identitásképző elemként, hanem áthidalandó gyakorlati kérdésként jelennek meg.

Dani módszertanának egyik kulcsa a komfortzóna tudatos tágítása. Nem a folyamatos kellemetlenség vagy erőltetés a cél, hanem annak felismerése, hogy egy ponton túl a megszokott működések nem visznek tovább. Ilyenkor szükség van egy lépésre kifelé – akár zeneileg, akár emberileg. Ez a gondolkodás nemcsak a mentoráltakra, hanem a mentorokra is vonatkozik: az akadályokat nem egyoldalúan kell átlépni, hanem közösen.

A dalszerzést Dani küzdelemként és közösségi folyamatként értelmezi. A „harc a dalért” metafora nála nem konfliktust, hanem elköteleződést je-

lent: azt az érzelmi hullámvasutat, amelyben az ötletek hol áramlanak, hol elakadnak, és amelyben a csapat megtartó ereje válik igazán fontossá.

A közösség nemcsak inspirációt ad, hanem tehermentesít: az alkotás felelőssége megoszlik, a bizonytalanság elviselhetőbbé válik.

Zenei szemléletében hangsúlyos elem, hogy a dal nem pusztán technikai produktum. Dani számára a zene hangulat- és élményhordozó, amelynek célja, hogy a hallgató magával vihesse belőle valamit a mindennapokba. Egy dal akkor kész, ha sikerül megőrizni azt az eredeti impulzust, amelyből megszületett – nem akkor, amikor technikailag „tökéletes”.

A Varázsceruza Programban végzett munkájának hosszú távú tétje túlmutat az egyéni fejlődésen. Dani a programot kutatási térként is értelmezi: olyan közegeként, amely rávilágít arra, hogy a zeneipar mennyire nem akadálymentes, és milyen rejtett akadályok nehezítik bizonyos alkotók hozzáférését. A mentorálás így nemcsak fejlesztés, hanem visszacsatolás is a szakma felé.

Szebényi Dániel módszertani hozzájárulása a Varázsceruzához abban ragadható meg, hogy a zenei vezetést nem irányításként, hanem közös mozgásként értelmezi. A zene kulcsa nála a mozgás: otthon lenni és úton lenni egyszerre. Ebben a térben a mentoráltak nemcsak technikai tudást, hanem irányérzéklet kapnak – azt a belső eligazodást, amely később önálló alkotóként is használható marad.

VILLÁMINTERJÚK

A Varázsceruza Program különleges együttműködéseknek adott teret: több ismert zenész csatlakozott a kezdeményezéshez projektalapon, hogy fogyatékossgal élő fiatal alkotókkal dolgozzon együtt. A nyári alkotótáborban a közös munka nemcsak zenei értelemben volt intenzív, hanem emberileg is meghatározó élményt jelentett minden résztvevő számára.

A zenészek mentor szerepben érkeztek, de a folyamat gyorsan kölcsönössé vált: az alkotás során mindkét fél tanult egymástól. A táborban született dalok, zenei ötletek és improvizációk jól mutatták, hogy a kreativitás nem ismer határokat, és a különböző tapasztalatokból közös nyelv születhet.

A közös munka mellett villáminterjúk is készültek a részt vevő zenészekkel, amelyekben személyes benyomásaikról, meglepetéseikről és tanulságaikról meséltek. Ezek a rövid megszólalások hitelesen adják vissza a tábor légkörét, és betekintést engednek abba, hogyan formálta át az alkotókat ez az egyedi, befogadó zenei tér.

TARJÁN ZSÓFI

Mi volt az első gondolatod, amikor megérkeztél a Varázsceruza projektbe?

Nagyon kedves és profi emberek vettek körül. Tudtam, hogy nagyszerű dolgot fogunk csinálni, és örültem a szabadságnak is: nem kellett trendekhez alkalmazkodni, csak mi voltunk és a zene.

Milyen érzés volt először együtt dolgozni látássérült alkotóval?

Norbival rengeteget beszélgettünk. Utána napokig, hetekig önrevízióztam. Én mentor-nak, segítőnek lettem felkérve, de végül én is nagyon sokat tanultam.

Mi volt számodra a legnagyobb különbség egy „szokásos” dalszerzői helyzethez képest?

A Honeybeastben nem én írom a dalokat, hanem Bencsik-Kovács Zoltán. Itt viszont én állhattam elő szöveggel és dallamtémával.

Volt-e olyan pillanat, ami teljesen meglepett a közös munka során?

Sok ilyen pillanat volt. Az életigenlés és a humor nem lepett meg, az viszont igen, hogy Norbi állapota semminek sem szabott határt. Nem feledkeztek meg róla, mégis végig megmaradt a lazaság.

Miben tudtál a legtöbbet hozzátenni a mentoráltad munkájához?

Közösen alkottunk egy olyan zenei világot, amiben mindkettőnk személyisége benne van. Kevertük a popos, latinos hangulatot a metal zenével. Ilyesmit szerintem nem igazán fogunk egyhamar csinálni.

Mit tanultál te magad ebből a közös alkotásból?

Norbi életigenlése, ereje és jófejsége hatására rengeteg mindent átértékeltem magamban. A többiektől pedig a mai napig el vagyok ájulva.

Ha egy szóval kellene leírnod a közös alkotás hangulatát, mi lenne az?

Lazaság.
Mit viszel magaddal ebből az élményből alkotóként vagy emberként?
Másképp tekintek a gondokra. Nem minden baj, amit annak látunk. Átíródott a mérce.

Miért tartod fontosnak, hogy ilyen alkotói terek létrejöhessenek?

Tanulságosak és katartikusak – nemcsak az élmények, hanem az emlékek is. Emellett ajtókat nyitnak meg alkotótársak előtt: barátságok és újabb projektek születhetnek.

SZEPESI MÁTYÁS

Mi volt az első gondolatod, amikor megérkeztél a Varázscseruza projektbe/táborba?

Nagyon jól éreztem magam, mind a résztvevők, mind a „mentortársak” miatt. A közös alkotásnak van egy olyan dimenziója, ami a dolgozószoba intim magányában nem elérhető.

Milyen érzés volt először együtt dolgozni látássérült alkotókkal?

Mindenképpen érdekes volt. Magánemberként korábban minimális kapcsolatomban voltam látássérültekkel. Balázs azonban nagyon jól kommunikált, és néhány óra után már teljesen otthonos lett a helyzet.

Mi volt számodra a legnagyobb különbség egy „szokásos” dalszerzői helyzethez képest?

Az, hogy meg kellett próbálnom elképzelni: nem ugyanúgy érzékeljük a világot, más képünk van ugyanarról. Éppen ezért igyekeztem a közös pontokra koncentrálni.

Volt-e olyan pillanat, ami teljesen meglepett a közös munka során?

Igen, volt egy megszemélyesítem, amivel nagyon beletrafáltam Balázs érzéseibe. Több száz dalt írtam már, sok sikeres is volt köztük, mégis ez egy olyan „kegyelmi” pillanat volt, amire mindig emlékezni fogok.

Miben tudtál a legtöbbet hozzátenni a mentoráltad munkájához?

Abban, hogy sikerült olyan környezetet teremtenem, ami felszabadította. Olyan sorokat adtam a kezébe, amelyek logikájába kapaszkodva meg tudta fogalmazni a saját érzéseit, és így végül közösen írtuk meg a szöveget.

Mit tanultál te magad ebből a közös alkotásból?

Nincs értelme előítéletesnek lenni.

Ha egy szóval kellene leírnod a közös alkotás hangulatát, mi lenne az?

Nehéz. Azt mondanám: csapongó, amiből végül fókuszált lett.

Mit viszel magaddal ebből az élményből alkotóként vagy emberként?

Hogy továbbra sincs értelme előítéletesnek lenni – sőt.

Miért tartod fontosnak, hogy ilyen alkotói terek létrejöhessenek?

Mindenkinek máshol vannak az alkotói határai. Ezt a projektet pont az tette izgalmassá, hogy a látássérült alkotók miatt akaratlanul is le kellett tennünk a hagyományos szemléletünket (meredek, hogy ebben a szavunkban benne van a „szem”).

PÁSZTOR SÁMUEL

Mi volt az első gondolatod, amikor megérkeztél a Varázscseruza projektbe/táborba?

Nagyon baráti, családi légkörbe csöppenem. Szerencsére szinte minden kollégát ismertem korábbról, így azonnal egy ismerős csapatba tudtam bekapcsolódni.

Milyen érzés volt először együtt dolgozni látássérült alkotókkal?

Izgalmas volt. Igényelt egy kis megszokást, hogy a közös kommunikációból egy csatorna kiesik, de ehhez hamar lehetett alkalmazkodni. Persze voltak nagy röhögések, amikor valaki mégis olyasmire apellált, ami egy látássérültnek érthető okokból semmit sem mond. Szerencsére senki nem gőrcsölt ezen, mindenki humorral tudta kezelni a helyzeteket.

Mi volt számodra a legnagyobb különbség egy „szokásos” dalszerzői helyzethez képest?

Nem közösen bámultuk a laptopot...

Volt-e olyan pillanat, ami teljesen meglepett a közös munka során?

Nem igazán. A zenéhez ugyanolyan gyermeki lelkesedéssel állt hozzá mindenki, akár látássérült, akár nem. Így nagyon könnyű volt megtalálni a közös hangot.

Miben tudtál a legtöbbet hozzátenni a mentoráltad munkájához?

Szerencsére az évek alatt felgyűlt annyi szakmai tudás és tapasztalat, hogy volt mit átadni a mentoráltaknak. Ezt ők nagyon értékelték, és megtisztelő volt az a bizalom, amellyel felénk fordultak. Igyekezünk ezt maximálisan meg is szolgálni.

Mit tanultál te magad ebből a közös alkotásból?

Minden közös munka tehetséges emberekkel egy valóságos aranybánya. Igyekeztem minél többet magamba szívni ebből az élményből.

Ha egy szóval kellene leírnod a közös alkotás hangulatát, mi lenne az? Játék.

Mit viszel magaddal ebből az élményből alkotóként vagy emberként?

Korábban nem volt alkalmam látássérültekkel együtt dolgozni. Jó volt megtapasztalni, hogy a közös zenélés milyen gyorsan zárójelbe tette ezt a problémát, amit nekik nap mint nap hordozniuk kell.

Miért tartod fontosnak, hogy ilyen alkotói terek létrejöhessenek?

Mert mindenki több lesz tőle. Egy ilyen csapatban hirtelen könnyebb átugrani a saját árnyékunkat. Nagy esélyt kapnak azok, akik a programban részt vesznek, miközben minket is ugyanúgy inspirál a közös munka.

KÖTELES LEANDER

Mi volt az első gondolatod, amikor megérkeztél a Varázsceruza projektbe/táborba?

Először nem igazán értettem az egészet, de amikor elmentem az első próbára, minden összeállt. Hatalmas élmény volt.

Milyen érzés volt először együtt dolgozni látássérült alkotóval?

Megértettem, hogy teljesen máshogy „látják” a világot, és olyan érzésem volt, mintha befelé egy őszintébb, érzékenyebb valóságban élnének. Elgondolkodtatott, hogy sok minden, amit mi látunk,

valójában hamis. Én például egész életemben kerültem a szemkontaktust, mert mindig úgy éreztem, hogy azon keresztül manipulálható vagyok, és inkább a hanglejtésből próbáltam megállapítani, mennyire igaz az, amit a másik mond.

Mi volt számodra a legnagyobb különbség egy „szokásos” dalszerzői helyzethez képest?

Nem vagyok nagy csapatmunkás, de Szabényi Dani barátom annyira egyben tartotta a projektet, hogy teljes mértékben rá tudtam hagyatkozni. Vértprofi zenész volt mindenki, néha el is szégyelltem magam, hogy hogyan kerültem ebbe a közegbe – mindenki kisujjból toltta a szakmát.

Volt-e olyan pillanat, ami teljesen meglepett a közös munka során?

Igen, maga a közösség. Azt éreztem, hogy nagyon egyben van az egész, és mindent áthatott a segítő szándék.

Mit tanultál te magad ebből a közös alkotásból?

Azt, hogy több – és jó – dalokat kellene már írnom. Másfél éve nem jött belőlem semmi, és ahogy láttam, hogy közös munkával milyen egyszerűen és jól rakják össze a projektet, az inspiráló volt. Szimpatikus volt az is, ahogyan humorral kezelték a látássérültség kérdését. Erőt adott látni, hogy jó perspektívával teljes és egész életet lehet élni akkor is, ha egy érzékszerv „nincs a képben”.

Ha egy szóval kellene leírnod a közös alkotás hangulatát, mi lenne az?
Bensőséges.

Mit viszel magaddal ebből az élményből alkotóként vagy emberként?

Azt, hogy az igazság mindig belül van, nem kívül.

Miért tartod fontosnak, hogy ilyen alkotói terek létrejöhessenek?

Szerintem bármi, ami szeretetről, segítségről és zenéről szól, közelebb visz minket az univerzális jóhoz.

ÖSSZEFOGLALÓ

A Varázsceruza Program módszertana az alkotást olyan biztonságos, mégis kihívásokkal teli tanulási térként értelmezi, ahol a résztvevők nem teljesítményelvárások, hanem emberi kapcsolódások mentén fejlődnek. A program alapvetése, hogy a művészet – különösen a zene és a dalszerzés – nem kiváltság, hanem hozzáférhető nyelv, amely képes áthidalni testi, érzékelési és társadalmi különbségeket.

A módszertan kiindulópontja a pszichológiai biztonság megteremtése. Az alkotás csak akkor tud létrejönni, ha a résztvevők hibázhatnak, kérdezhetnek, és megmutathatják magukat anélkül, hogy folyamatos megfelelési kényszer nehezedne rájuk. A biztonságos tér nem passzív komfortot jelent, hanem olyan közeget, amelyben a kihívások vállalhatóvá válnak.

A Varázsceruza szemlélete szerint az alkotás folyamat, nem azonnali eredmény. A résztvevők fokozatosan kapcsolódnak önmagukhoz és egymáshoz: játékos, tapasztalati helyzeteken keresztül jutnak el az önkifejezésig. A módszertan fontos eleme a figyelem, a jelenlét és az empátia fejlesztése, amelyek nélkül az alkotói munka nem tud mélyülni.

A program nem tematizálja folyamatosan a fogyatékossgot, ugyanakkor tudatosan foglalkozik az abból fakadó akadályokkal. A különbségek nem identitásképző címkékként jelennek meg, hanem áthidalandó gyakorlati kérdésekként, amelyeket a résztvevők és mentorok közösen oldanak meg. Zenei értelemben mindenki egyenrangú alkotóként van jelen.

A módszertan központi eleme az önzonosság támogatása. A cél nem az, hogy kész mintákhoz igazodjanak a résztvevők, hanem hogy megtalálják a saját hangjukat – zeneileg, szövegileg és emberileg egyaránt. A visszajelzések nem leminősítőek, hanem irányt mutatók: az alkotókedvet megtartását és a belső motiváció erősítését szolgálják.

A Varázsceruza kiemelten foglalkozik a test és az érzékelés szerepével az alkotásban. A hang nem pusztán technikai eszköz, hanem testi tapaszt-

talat, amely a mozgáson, a légzésen és a jelenlétén keresztül válik hitelessé. Az alkotás így nemcsak intellektuális, hanem fizikai és érzelmi élmény is.

A szövegírás és a dalszerzés a programban gondolkodási térként jelenik meg. A dalok beszélgetésekből, történetekből és közös felismerésekből születnek meg. A módszertan hangsúlyozza az egyéni nézőpont fontosságát, a klisék elengedését és azt, hogy egy dal képes legyen valódi érzelmi tartalmat hordozni.

Zenei szinten a Varázsceruza olyan strukturált, mégis rugalmas keretet biztosít, amelyben az alkotói ötletek nem maradnak vázlatok. A résztvevők professzionális környezetben, valódi alkotói helyzetekben dolgoznak, és minden esetben eljutnak egy rögzített dalig. Ez nemcsak technikai tudást ad, hanem önbizalmat és irányérzéklet is.

A módszertan fontos része a komfortzóna tudatos tágítása. Nem a folyamatos kényelmetlenség a cél, hanem annak felismerése, hogy egy ponton túl a megszokott működések nem visznek tovább. Az alkotás természetes velejárója a bizonytalanság és a küzdelem, amely közösségben válik kezelhetővé.

A Varázsceruza Program hosszú távú hatása túlmutat az elkészült dalokon. A résztvevők olyan tapasztalatot visznek magukkal, amely később önálló alkotóként is használható: bátorságot az elinduláshoz, eszközöket a továbblépéshez, és egy belső tudást arról, hogyan lehet kapcsolódni önmagukhoz és másokhoz az alkotáson keresztül.

A Varázsceruza módszertana végső soron nem technikák gyűjteménye, hanem szemlélet: az alkotás mint emberi találkozás, a művészet mint közös nyelv, és a fejlődés mint megosztott tapasztalat.

IRODALOMJEGYZÉK

1. **World Health Organization (WHO).** World Report on Disability. World Health Organization, 2011.
2. **United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).** Inclusion and Education: All Means All. UNESCO, 2020.
3. **Oliver, Mike.** Understanding Disability: From Theory to Practice. Palgrave Macmillan, 2009.
4. **Hallam, Susan.** The Power of Music. Oxford University Press, 2015.
5. **Ockelford, Adam.** Music, Language and Autism. Jessica Kingsley Publishers, 2013.
6. **Welch, Graham; Himonides, Evangelos; Saunders, Jane; Papageorgi, Irene; Sarazin, Marc.** "The Impact of Music on Social Inclusion." International Journal of Music Education, 2014.
7. **Green, Lucy.** Music, Informal Learning and the School. Ashgate Publishing, 2008.
8. **McFerran, Katrina.** Adolescents, Music and Music Therapy. Jessica Kingsley Publishers, 2010.
9. **Habibi, Assal; Damasio, Hanna; Ilari, Beatriz; Sachs, Matthew.** "Music Training and Child Development: A Review of Recent Research." Psychological Science, 2018.
10. **Gold, Christian; Voracek, Martin; Wigram, Tony.** "Music Therapy for People with Disabilities." Cochrane Database of Systematic Reviews, 2009.
11. **Creech, Andrea.** "Mentoring in Music Education." British Journal of Music Education, 2012.
12. **Hall, Edward.** "Disability, Identity and Mentoring." Disability & Society, 2014.
13. **Varázsceruza Program.** Zenei mentorprogram szakmai koncepció. varazsцерузaprogram.hu
14. **Hallam, Susan.** The Power of Music. Oxford University Press, 2015.
15. **Ockelford, Adam.** Music, Language and Autism. Jessica Kingsley Publishers, 2013.
16. **Welch, Graham; Himonides, Evangelos; Saunders, Jane; Papageorgi, Irene; Sarazin, Marc.** "The Impact of Music on Social Inclusion." International Journal of Music Education, 2014.
17. **Green, Lucy.** Music, Informal Learning and the School. Ashgate Publishing, 2008.
18. **Creech, Andrea.** "Mentoring in Music Education." British Journal of Music Education, 2012.
19. **Hall, Edward.** "Disability, Identity and Mentoring." Disability & Society, 2014.
20. **Spiro, Jonathan.** Music as a Tool for Social Inclusion: Case Studies in Europe. Routledge, 2019.
21. **Bartleet, Brydie-Leigh; Bennett, Dawn; Power, Anthony; Sunderland, Natalie; Keogh, Brian.** Community Music in Practice: Inclusion and Social Impact. Springer, 2019.
22. **Stewart, Daniel.** "The Role of Music in Supporting Visually Impaired Children." International Journal of Education & the Arts, 2021.

A Varázsceruza több mint mentorprogram.
Egy olyan alkotói tér, ahol a tehetség nem a
korlátokból, hanem a lehetőségekből indul ki.

A zene, a közös alkotás és a mentori jelenlét
segítségével a résztvevők nemcsak dalokat
hoznak létre – hanem önbizalmat, közösséget
és új jövőképet is építenek.

Mert a tehetség mindenkié. És minden
történet megérdemli, hogy megszólaljon.

Tudj meg többet a Varázsceruza Programról!